**HE 52/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin hiilirajamekanismia koskevan asetuksen toimeenpanosta ja Tullin hallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.**
Talousvaliokunta 17.11.2023.

***Suomen ilmastopaneeli***
*Markku Ollikainen, sihteeristö Maria Karttunen*

**https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_52+2023.pdf**

## Taustaa

Ehdotetun mekanismin keskeisenä tehtävänä on ehkäistä hiilivuotoa, eli kasvihuonekaasupäästöjen siirtymistä EU:n ulkopuolelle EU:n kiristyvien päästövähennystavoitteiden toimeenpanon seurauksena. Hiilirajamekanismin tavoitteena on huolehtia siitä, että EU-tuontituotteiden hinnat heijastaisivat nykyistä paremmin niiden valmistuksen hiilisisältöä, eli ilmastonmuutoksen yhteiskunnallisia kustannuksia. Samalla mekanismi kannustaa ulkomaisia valmistajia ja EU-alueen tuojia vähentämään päästöjään. Tätä varten mekanismin ohjauksessa, eli hiilitullin määrityksessä otetaan huomioon kolmansien valtioiden tuottajien toteuttamat päästövähennykset ja hallintojen käyttöönottamat ilmastotoimet. Mekanismin on myös tarkoitus täydentää nykyisiä EU:n hiilen hinnoittelupolitiikoita, erityisesti niiden kulmakiveä, EU:n päästökauppaa.

Hallituksen esitys käsittelee ainoastaan viranomaistehtäviä, tiedonsaantioikeutta, virhemaksua ja muutoksenhakua. Asetus hiilirajamekanismista on suoraan velvoittavaa lainsäädäntöä EU:n jäsenmaissa, joten kansallista liikkumavaraa ei soveltamisessa käytännössä ole.

Ilmastopaneeli käsittelee tässä lausunnossa käytännön hallinnollisten järjestelyiden sijaan hiilirajamekanismia yleisesti.

## Suomen ilmastopaneelin näkemykset

Hiilirajamekanismi on päästöoikeuksien ilmaista alkujakoa toimivampi keino ehkäistä hiilivuotoa, sillä se muuttaa hintasuhteita vähäpäästöisten tuotteiden hyväksi ja luo myös kannustimia päästövähennystoimiin sekä valmistus- että tuontimaissa. Hillitsemällä hiilivuotoa hiilirajamekanismi tehostaa EU:n ilmastotoimien vaikuttavuutta globaalilla tasolla ja turvaa eurooppalaisen teollisuuden kilpailukykyä.

Päästöoikeuksien ilmaisjaosta luovutaan asteittain niillä aloilla ja tuotteilla, jotka tulevat mukaan hiilirajamekanismiin. Suomessa toimii tällä hetkellä yhdeksän laitosta lannoite-, rauta- ja teräs- tai sementtisektoreilla, joiden ilmaisjakoon mekanismin arvioidaan vaikuttavan. Välituotepanosten käytön osalta vaikutus on kuitenkin laajempi. Ilmaisjaon nopeutettu lopettaminen osana hiilirajamekanismin edistämistä jouduttaa päästöjen vähentämistä.

Hiilirajamekanismi kohdentuu alkuvaiheessa rajattuun joukkoon päästöintensiivisiä tuotteita, mutta se on suunniteltu niin, että sitä on myöhemmin mahdollista laajentaa muille sektoreille. Mekanismin laajentaminen on kannatettavaa, jotta ilmastolle parempien tuotteiden tuottaminen mahdollisista lisäkustannuksista huolimatta on EU:n etujen mukaista ja ennen muuta kannustaa päästövähennystoimiin myös muualla.

Ilmastopaneeli kannattaa hiilirajamekanismin käyttöönottoa ja sen edelleen kehittämistä tulevaisuudessa.